

1900-04-07

AFSENDER

Johan Rohde

MODTAGER

Emil Hannover

FAKTA

Dokumenttype:
Brev

Sprog:
Dansk

Arkivplacering:
Den Hirschsprungeske Samling

TRANSSKRIFTION

[Øv. t.h. er noteret Rohde l. m. blyant,
E. Hannovers håndskrift]

7. IV . 1900.
Nyhavn 22. K

Kjære Ven! Tak for Deres Brev og for de
varme, venlige Forsikringer, hvormed det ender.

Naar jeg nu alligevel igjen griber Pennen, er
det fordi der netop imellem gode Venner ingen
Misforstaaelser maa være; har man ikke
forstaaet hinanden, maa der tales ud indtil
Klarhed.

Deres Brev synes at tyde paa, at De ikke
ganske har forstaaet mig; ja jeg læser hos
Dem igjen netop de Beskyldninger, som
jeg vilde værge mig imod, endog paa sine
Steder i en forstærket Form.

Jeg maa derfor tage Sagen op igjen, og De
maa tilgive mig, om jeg skulde blive noget
vidtløftigt. —

Der regner saa meget ned over mig i denne
Tid — for ganske nylig har saaledes Binde[-]
bøll — og formodentlig andre bag ham — aab-
net en Campagne imod mig for min

[2]

Ondartethed i Kunstforeningen, hvor jeg dog
ellers troede, at jeg havde været forholdsvis
skikkelig; o. s. v. — Men Alt dette affi-
cerer mig nu ikke; men jeg vil absolut ikke
ligeoverfor det Par paalidelige Venner, jeg har,
staa som den gamle bonerte, ungdoms-
fjendske Maler eller som den underfun-
dige Mand med den dobbelte Bund.

Og De vil nu dennegang ikke misforstaa
mig; der skal ikke læses noget imellem
Linjerne, og paa dem staar der endelig
intet som skal saare eller krænke en god
Ven, intet der er sagt i Bitterhed; selv om
Iveren efter at belyse Sagen fuldtud, skulde

bringe mig til at bruge et stærkt Udtryk.

—

Selve Sagens Ophav den i disse Dage saa berømte Dame interesserer mig nu slet ikke, men det er de almindelige Domme, De i Anledning af hende er kommen til at fælde over mig og mine Kammerater, som jeg maa opholde mig ved.

[3]

Det er nu først dette med min Forbitrelse over, at Frk. Green kom med paa den frie Udstilling ifjor. De gjentager Beskyldningen i Deres Brev; skjønt jeg mente at have fralagt mig den; thi jeg kjender intet til den. — Man skulde dog mene, at jeg selv maatte vide lidt derom.

Hvorledes er Historien opstaaet.?

Da jeg opholdt mig i Italien ifjor underrettede den frie Udstillings Bestyrelse — imod Sædvane — mig ikke om, hvad der forelaa til Beslutning, saaledes ikke om Forslaget om Gjæsters Optagelse. I min sicilianske Fred, tænkte jeg dog ikke paa at gjøre Vrøvl herover.

Saa hændte det imidlertid, at Bestyrelsen tilod sig uden at indhente mit Samtykke hos Winkel og Magnussen at indkjøbe et Lithografi af mig til bortlodning. Da jeg ad anden Vej fik dette at vide, protesterede jeg flere Gange uden Resultat herimod, da Bortlodningen af dette Arbejde af flere Grunde var mig meget imod; — man lod mig tvertimod vide, at man ikke kunde tage

[4]

noget Hensyn til min Protest og lod saa oven i Kjøbet Forlæggeren levere en Række ubrugelige og kasserede Blade, som jeg forlængst havde forbudt ham at bringe i Handelen. Med disse Ting og mit Navn reklamerede man saa i Aviserne uden, at jeg kunde

forhindre det.

Herover blev jeg unægtelig højlig forbitret. —

Her har De Forbitrelsen, som er frisk endnu.

Da jeg nu afsendte en Klage over dette Forhold til Bestyrelsen, tog jeg Anledning til med det samme at paatale den ovennævnte Forsømmelse. Men Klagen drejede sig selvfølgelig om Bestyrelsens Forhold til mig og ikke om selve dette Faktum, at Frk. Green var Udstiller paa den frie Udst., hvilket hun jo meget vel kunde være bleven, selv om jeg havde stemt imod hende; om jeg vilde have gjort dette er det forøvrigt ingen, som kan vide noget om.

[5]

II

At De finder det ganske naturligt, at Frk. Green ansaa Grunden til min "planmæssige Forfølgelse" af hende at være mit Had til Slott-Møller undrer mig ahøjlig. — At hade en ung Dame fordi hun har været saa uheldig at falde i Kløerne paa Slott-Møllers! — Hvorledes maatte da ikke mine Følelser blive ligeoverfor de af mine Venner, der endnu ere gode Venner med hin Familie?

Men hvad der dog har undret mig mest i Deres Brev, er Deres Udtalelse om min famøse Lovændring og alle de Slutninger, De i den Anledning kommer til. Har De virkelig Ret paa dette Punkt, kan jeg ikke se andet end, at jeg i mit sidste Brev til Dem har gjort mig skyldig i en ligefrem maskeret Løgn.

Og naar De kalder min Lovændring "en Ændring, i følge hvilken der kan stemmes paa Billeder uden, at de ere besete["], da er en saadan Betegnelse, hvor De nu end

[6]

har den fra, mildest talt en Perfidi.

Jeg tror imidlertid ingenlunde, at De har gjort Dem skyldig heri — dette vilde De aldrig gjøre.; men De maa simpelt hen ikke kjende til den Sag, hvorom De taler.

—

Nu skal jeg præsentere for Dem de to gamle Lovparagraffer, som bleve indførte for 2-3 Aar siden

Indklæbet, uddrag af de trykte lovparagraffer:

6.

Forslag om Optagelse af Medlemmer og om Indbydelse af Gæster fremsættes paa en Generalforsamling. Enhver Aktionær og ethvert Medlem kan stille saadant Forslag. Det staar enhver Foreslagsstiller frit for kort at motivere sit Forslag. Iøvrigt finder ingen Forhandling Sted om de stillede Forslag. Senest 5 Dage efter den Generalforsamling, hvorpaa Forslaget er fremsat, udsender Bestyrelsen dateret skriftlig Meddelelse om de Foreslaaedes Navne til samtlige Aktionærer og Medlemmer.

Indklæbet, uddrag af de trykte lovparagraffer:

Afstemning sker ved Indsendelse til Bestyrelsen af underskrevne Stemmesedler senest 14 Dage efter Kandidatlistens Datum. Bestyrelsen tilstiller Aktionærer og Medlemmer skriftlig Meddelelse om Afstemningens Udfald. Stemmesedlerne opbevares den følgende Generalforsamling over.

7.

Kunstnere, der ønske at deltage i "Den frie Udstilling" som Gæster, kunne, ogsaa uden at være bragte i Forslag paa en Generalforsamling, gennem et Medlem indsende deres Arbejder til Bestyrelsen, som drager Omsorg for, at der gives Medlemmerne Lejlighed til at tage dem i Øjesyn. Om Kandidaternes Navne samt om Tid og Sted for Udstillingen og de indsendte Ar-

bejder gives der Medlemmerne skriftlig Meddelelse.

Afstemning foregaar ved Nedlæggelse af underskreven Stemmeseddel i en i Udstillingslokalet anbragt lukket Urne.

[Slut]

[Da der i § 7 ikke findes nogen Bestemmelse om Tidsfrist, kunde disse Afstemninger foregaa saa hurtigt, at der ikke levnedes Tid til at sende udenbys boende Medlemmer saa betids Meddelelse, at de kunde komme til at deltage i Afstemningen.]*

[7]

Og saaledes lyder min Ændring: [som endnu ikke er trykt, men som gengives her i Erik Henriksens Afskrift af Forhandlingsprotokollen]

[indklæbet i brevet:]

Ændring, vedtaget paa den ordinære Generalforsamling
5 Decbr 1899

§ 7 bortfalder

Til § 6 føjes: "Saafremt de foreslaaede Kunstnere menes
" ikke at være almindelige bekendte, kan Proponenten for-
" lange, at Bestyrelsen drager Omsorg for, at der gives Med-
" lemmerne Lejlighed til at se den foreslaaede Kunstners Ar-
" bejder inden Afstemningen."

[Slut]

Om denne Ændring, der i ingen Henseende besværliggjør de unges Optagelse på den frie Udstilling, hvilket jo blant andet bevises af, at den frie Udstilling levede sine første 7 Aar uden den Slott-Møllerske Omredaktion af Lovene (Indførelsen af Urnen i Valglokalet.) — en Ændring, som er indført med Enstemmighed paa mit Forslag, for at undgaa Tilfældig-

[8]

heder ved Afstemningen, siger De følgende:

"Den (den frie Udst.) havde engang en Xrepubli-
kansk Forfatning." Der er navnlig efter den sidste Lovændring intet mere tilbage heraf; en ganske sikkert skjæbnesvanger Lovændring; thi derom kan der næppe være Tvivl, at der bli-

ver ingen Billeder paa den frie Udstilling at censurere efter den nye Censur. Intet fornuftigt Menneske vil underkaste sig den. Maaske var dette Meningen, maaske vilde De og Meningsfæller netop værne Dem imod Tilgang!

Men kjære, gode Ven! Er dette dog ikke ganske hysterisk! — Jeg forstaar virkelig ikke, hvor det er muligt, at et saa klart Hovede som Deres har kunnet lade Dem saaledes forvirre af en ung Dames Pjanckerier. —

—

Hvorledes stemmer man altsaa nu. Ganske som i de første 7 Aar, den frie Udstilling bestod, og der var dog dengang nogle fornuftige

—

XDen republikanske Forfatning plejer dog ellers at være den, hvor alle Borgere ere stemmeberettigede.

[9]

III

Mennesker og gode Kunstnere, der underkastede sig vor Censur. — havde man ikke Lejlighed til at møde personligt i den frie Udstillings Lokaler at tage de foreslaaede Arbejder i Øjesyn, skrev man til Bestyrelsen, at man stemte ja eller nej, hvis eftersom man kjendte de udstillede Arbejder eller den paagjældendes Kunstners hele Produktion; eller man ikke kjendte den, enten afholdt man sig fra at stemme eller man, om Afstemningen var af Vigtighed, overdrog en anden af de frie Udstillere, hvis Dom plejede at falde sammen med ens egen Dom om at varetage ens Interesse, eller man stemte simpelt hen ja med den Motivering, at, naar den eller den Kunstner foreslog og anbefalede til Optagelse de nævnte Arbejder, vilde man gjerne give dem sin Stemme, ganske saaledes som man i det borgerlige Liv saa ofte maa stemme paa

en Kandidat paa en Meningsfælles Anbefaling. —

Men De synes at gaa ud fra, at den frie Udstillings Medlemmer kun ønsker at nedslagte alle de unge Kunstnere, der nærmer
[10]

sig den, medens dog Sandheden er, at vi alle Dage har stræbt at faa dem ind til os.

—

Saaledes som Slott-Møller havde affattet sin Paragraf hændte det, af f. Ex Elever af Zahrtmann indsendte Billeder til Bedømmelse, som vedkommendes gode Venner, der meget godt kjendte de nævnte Billeder, ikke kom til at stemme paa, fordi de tilfældigvis (Vennerne) tilfældigvis sad ovre i Fyn eller Smaaland og paa den anden Side var det ikke udelukket at et energisk Medlem kunde skrive omkring efter Stemmesedler, som kunde kastes i Urnen af anden Mand, hvilket ifølge Paragrafen ikke var forbudt.

Ofte er det hændt at saa faa Mennesker har indfundet sig personligt, at ingen Afstemning har kunnet finde Sted af Mangel paa Stemmer.

Det kunde hænde at en ganske ubekjendt (Frk. Kjær) Kunstner er gaaet igjennem paa denne Maade, medens f. Ex en bekjendt Kunstner som Dorph er falden igjennem, skjønt han har faaet

[11]

en halvgang saamange Ja-Stemmer som foran nævnte.

Det er mig derfor ganske umulig at se, at der imellem de to Paragrafer er nogen reel Forskjel; det samme Resultat kan hidføres ved Hjælp af dem begge; men den af Slott-Møller indførte er rent formelt set uheldigt affattet, idet den giver Plads for en Mængde Tilfældigheder, navnlig naar en Del Medlemmer vare-

tager Deres Stemmeret paa en sløj
Maade.

Der er ikke og har aldrig været nogen Bestem-
melse om, at man for at stemme skulde møde
frem og se paa de indsendte Arbejder; og der
kan efter den gamle som den nye Paragraf
stemmes af alle Medlemmer af den frie Udstilling
forudsat, at de underrettes om at Afstemningen
foregaar; det jeg har ønsket er, at Bestyrelsen
er forpligtet til at underrette alle Medlemmer
herom og at dette ikke paahviler og giver
dem Lejlighed til at stemme og, at det ikke
bliver det enkelte Medlem, som ved den Interesse

[12]

han nu nærer for eller imod de foreslaaede,
kommer til at dirigere et Valg.

Men min Forudsætning — en Forudsætning som
jeg selvfølgelig er berettiget til at have — er den
at alle stemmeberettigede opfylder deres Pligt
paa en samvittighedsfuld Maade — og skal
saafremt de stemmer skaffer sig et virkeligt
Kjendskab til det, de stemmer om, hvilket selv-
følgelig bedst faaes ved Selvsyn.

—

Men Deres Brev viser mig, hvorledes den
Slott-Møllerske Gift, skjænket ud Aar for Aar,
er i Stand til at angribe selv sunde rettænkende
og klogttænkende Mennesker. — Der er natur-
ligvis ikke noget mærkeligt heri, jeg vilde natur-
ligvis selv, naar jeg Aar ud og Aar ind fik
høre en Paastand, som ingen maaske tilfældigvis
kom til at modsige, tro at der dog maatte
være noget i den. —

I en halv Snes Aar har jeg aarlig hørt disse
Bemærkninger, som jo giver en Gjenlyd i Deres
Udtalelser om mit sølle Forslag til § 6.
Familien Slott-Møller, der jo ikke plejer at

[13]

nægte sig noget; har heller ikke nægtet sig mit
Had til Ungdommen, den bedagede impotente
Kunstners Had til det nye, det kommende,
som altid fik min klamme Haand at føle.

—

Sandheden er dog nok den, — kjære Ven, — hvilken
jeg har Selvfølelse nok til at udtale, — at hvor
ringe og ubetydelig en Kunstner jeg end alle Da-
ge har været, er der vel næppe nogen af mine
Samtidige, der mere har søgt Ungdommen og
lige til de yngste, ingen der har elsket den, men
end jeg ligefra den Dag jeg i Foraaret 1883
gik omkring i Akademiets Klasser og søgte at
hværve de 10 Aar yngre Kammerater til Fra-
fald og Selvstændighed, og den eneste Virksomhed,
som jeg er stolt af, er at jeg siden den Tid har
været i Stand til at knytte netop de unge til
de Foretagender jeg har været knyttet til, det
være sig nu Studieskoler, Foreninger eller Udstil-
linger.

Der er da heller ikke tilkommen en ung Deltager
til den frie Udtilling, som jeg ikke har stemt for,
og saa godt som ingen, der ikke er til kom-

[14]

men til paa mit Initiativ.

Naar jeg en Gang er gaaet til de Boliger, hvor
der jo kun skal være Ungdom, og De har
arvet min Kunstnerkorrespondance, vil De
vistnok kunne se, hvilket Arbejde jeg har
ofret paa denne Ungdom, baade den vi har
knyttet til vor Udstilling og den, det ikke har
lykkedes at knytte til den. —

Men jeg har engang stemt imod en høj, blond,
ung Dame, derfra alle disse Taarer.

Sluttelig angriber De selve den frie Udstilling
som Institution, De finder den mere aka-
demisk end selve Akademiet, bornert og bureau-
kratisk som den ledes, og den varme Sympa-
thi, som De engang nærede for den er som

bortvejret.

Jeg har atter og atter spurgt mig selv, hvorfra den kommer, den Kjølighed, næsten Fjendtlighed, fra den frie Udstillings gamle og eneste Ven; thi uden at se optimistisk er det min Overbevisning, at tog man en af de første saa

[15]

opsigtsvækkende Udstillinger ude fra Kleis og hængte ved Siden af en af vore senere Udstillinger, vilde den sidste bære Prisen — ja jeg troer det ubetinget.

—

De nævner som en Grund selve vort Selskabs Ordning med de forskellige Slags Deltagere.

Ja hvad denne de frie Udstilleres Inddeling i Klasser angaar, da har jeg alle Dage været en Modstander heraf; men som De vil erindre blev Princippet indført samme Dag, den frie Udstilling blev endelig bragt i Stand, altsaa den Gang De, som De skriver, stod Fadder til den.

Og om De er inde i den frie Udstillings Tilblivelseshistorie, erindrer De maaske ogsaa, hvorfor Princippet blev indført. — Slott-Møllers ønskede Fru Krøyer som Deltager; hendes kunstneriske Bagage var dog — trods alt — for lille, og saa blev hun med sin berømte eneste Blyants-tegning smuglet ind med sin Mand, som maatte vindes for enhver Pris, og Prisen var hans og Jul. Paulsens Særstilling.

Da Fru Krøyer trak sig definitivt tilbage fra sin kunstneriske Virksomhed, havde "vore fælles

[16]

Venner" med det samme tabt enhver Interesse for de to udmærkede Kunstnere.

Jeg fandt det dog nu, efter at vi havde taget imod de to Kunstneres ganske uegennyttige Hjælp, for oprørende at sparke dem ud paa et Tidspunkt, da de maaske kunde undværes. —

Jeg har derfor ogsaa regelmæssig stemt paa disse to Kunstnere hvert Aar, ligesom forresten paa alle andre Kunstnere, som jeg engang har indbudt været med til at indbyde. — Den Bagvaskelse, jeg i denne Anledning har været Gjenstand for fra ovennævnte Personers Side, kjender De.

Naar Princippet senere er blevet udvidet er det heller ikke efter mit Ønske; tværtimod. Jeg erindrer saaledes engang min Opposition imod Slott-Møller —, netop imod Slott-Møller — ved en Generalforsamling, hvor jeg brugte følgende Vendinger:

“De (Slott-Møller) vil jo indføre et helt Mandarinsystem med alle mulige Slags Knapper, tilsidst mangler vi kun den gule Ridejakke for de allerfineste af os”.

[17]

V

Men naar nu Systemet engang er indført, vil jeg ikke fralægge mig min Del af det fælles Ansvar, og skjønt det netop ikke burde være netop mig der forsvarede Systemet, saa maa jeg dog bekjende, at jeg ikke finder dette saa forfærdeligt, at udenforstaaende af den Grund er nødte til at afholde sig fra enhver Tilslutning til os.

En ung Kunstner eller Kunstnerinde, som bliver indbudt har fuldkommen Censurfrihed, kan udstille hos os, hvad hun eller han har Lyst til, og der tages ved Ophængning o. s. v. samme Hensyn til Vedkommende som til alle andre Udstillere.

Har en ung Kunstner engang udstillet hos os, vil han ogsaa kunne gjøre Regning paa i Fremtiden at kunne udstille hos os, hvad han ønsker; — jeg ved i hvert Fald kun et beklagelig Tilfælde hvor en tidlige[re] indbudt Kunstner, som ønskede at komme med et senere Aar, ikke fik Lejlighed til at komme med; men denne Fejl er senere redresseret overfor vedkommende Kunst-

ner.

—

Men selvom man nu vilde give disse Gjæster samme Rettigheder som Parthaverne, er dette praktisk ugjærligt. For i sin Tid, da der paa vor [18]

nye Bygning paahvilede denne en Byggegjæld, som, om den ikke blev betalt i rette Tid, vilde medføre en Fallit — en slet ikke utænkelig Eventualitet — at undgaa en eventuel Udpantning af selve de frie Udstillere, raadede vor juridiske Konsulent til at ordne Udstillingen som et Aktieselskab. Dette skete, og hver Deltager fik en Aktie.

—Men man kan nu ikke sidenefter, hvergang man indbyder en ung Kunstner til Deltagelse i vor Udstilling, gjøre ham til Aktionær): [dvs] forære ham en Aktie paa 1000 Kr., hvor imaginær saa denne end i Virkeligheden er; og derfor heller ikke indbyde ham til paa vor aarlige Generalforsamling at tage Bestemmelse om denne Kapitals Anvendelse. En saadan Optagelse kan kun ske successivt enten, naar en Aktionær falder fra eller ny Kapital erhverves. — Men forøvrigt har jeg da heller aldrig hørt[,] selv om ganske frie Kunstnersamfund i andre Lande, at man strax i det Øjeblik, man traadte ind i et Samfund, som ejede noget, blev "sociétaire".

Imidlertid forekommer det mig, at denne unge Mand, som ellers havde Sympathi for vort Samfund eller Udstilling, maattet være ualmindelig taabelig, om han afholdt sig fra at udstille hos os, fordi han ikke strax kom i Besiddelse af en saadan værdiløs Aktie, som ingen af os Aktionærer dog sætter mindste Pris paa saalidt som ... paa de Rettigheder, den giver os. —

[19]

VI

Hvis Ungdommen nu ikke vil komme til os, saa er det min Mening, at det er fordi Ungdommen er en anden nu end for 10 Aar siden.

For 10-20 Aar siden havde Ungdommen — paa alle Omraader — en Kamp at bestaa for at naa frem. — Kampen er ført og om ikke endt, saa har dog vor Generation om faktisk sejret. Vor Sejr har vel ikke faaet sin formelle Afslutning, men det er dog vore Ideer, der ere trængte igjennem. — Jeg ved ikke, om den Ungdom, som skal indvi det ny Aarhundrede, har nogle Ideer, og om den agter at kjæmpe for disse, men hidtil synes det, som om den vil nøjes med de Frugter, som Forgængerne har vundet, og plukke dem, hvor Høsten er bekvemmest.

For en halv Snes Aar siden havde en Forfatter selvom han var nok saa talentfuld[,] ret vanskeligt ved at komme af med sine Produkter; nu løber alle Forlæggere og Tidsskriftsredaktører ligefrem om ved Dørene, især de sidste, og tigger Artikler.

Troer De, f. Ex at vort fineste Tidsskrift

[20]

for 10 Aar siden havde aabnet sine Spalter for "en dansk Stil", som den en Skoledreng for kort Tid siden præsenterede os, og som skulde forestille en Anmeldelse af en anset og udmærket Forfatters fleraarige Arbejde? —

For 10-20 Aar siden havde en ung Kunstner, som havde noget nyt paa Hjærte overordentligt vanskeligt ved at faa et Arbejde frem paa en anstændig Udstilling. — Men nu! —

Ser De ikke, hvorledes Bestyrelserne for alle Byens Kunstudstillinger staar paa Udkig efter den yngste Maler. — Blot han dog vil komme, Fedkalven skal ikke udeblive. — Han har kun at vælge. —

Og han vælger — som det synes ikke naivt begejstret — men ganske koldblodigt; og han ender formodentlig i de fleste Tilfælde dér, hvor Fordelen er størst og Risikoen mindst.

—Der blæses ikke mere til Kamp; thi Fjenden har simpelt hen nedlagt Vaabnene og søger nu blot at redde Skindet ved at sværge ved alle Modstandernes Faner og Standarter;

[21]

der er ingen høj Bølgegang mere; den unge Mand kan ligge ganske roligt og gynge i sin lille Baad og anstille sine kloge Beregninger, som vil føre ham i den sikre Havn. —

Ja, saaledes tænker nu jeg; men maaske tager jeg ganske fejl. I hvert Fald modsiger min unge norske Ven Erichsen mig stadigt, naar jeg paa Gammelmandsvis klager over Ungdommen. Han arbejder paa Atelier sammen med disse unge og yngste Malere, dem, der nu iaar første Gang præsenterer deres Talent paa Charlottenborg, og dem, der maaske til næste Aar vil gjøre det; han staar i Venskabs Forhold til dem, og han siger som sagt, at jeg tager ganske fejl.

Disse unge Malere har ogsaa deres Sympathier og Idealer i den lille Træbygning ved Nordbanegaarden og ønske at komme derind. — “Men hvorfor kommer de da ikke”, spørger jeg. “Ved De, hvad jeg hørte forleden Aften i et Selskab af unge Malere”, svarer han; “Kunden frie Udstilling blot blive fri for Fruentimmere og Slott-Møller, saa kom vi allesammen.” — “Ja”, lød det lidt senere, blot der

[22]

paa den frie Udstilling var en modig Mand, der kunde besørge det fornødne i den Retning”

—Saaledes lød virkelig Ordene, men glem nu ikke, at det er min unge Ven Erichsen som har bragt mig dem, friske fra de unges Lejr og de ere ikke mine; og jeg gjør dem heller ikke til mine ... De viser mig blot, hvor Skjæbnen dog kan være ironisk.

—

Men nu maa jeg ikke trætte Dem mere, dette Brev er ogsaa bleven altfor langt. — Men De kan vist forstaa, hvor ondt det maa gjøre mig at læse i Deres Brev om den Animositet, De nu nærer for et Foretagende, som jeg jo af egen Erfaring ved, De omfattede med en saa stor Sympathi, da det fødtes. — De var jo dengang en virkelig Fadder, der gjorde alt, hvad en Fadder er i Stand til at gjøre for et Guds barn og gjorde det med den største Glæde. — De vil derfor ogsaa forstaa, at jeg ikke vil sky nogen Umage for nu muligt at omstemme Dem. —

Men bortset nu fra denne Sag, maa vi to dog komme til en Forstaaelse, og kunne mine mange Ord forebygge at der kommer selv den mindste Kurre paa Traaden imellem os, har jeg ikke skreven forgjæves. — Men jeg haaber nu, at min Hensigt er naaet, og jeg beder Dem om at modtage Forsikringen om, at jeg er ganske overbevist om Deres trofaste Venskab for mig, og at mine Følelser er gjensidige. Med de venligste Hilsener Deres Hengivne Ven Johan Rohde

Rohr I.

7. IV. 900.

Nyhavn 22. II.

Kjære Ven! Tak for Dens Brev og for de
varme, venlige Forsikringer, hvormed det ender.

Daar jeg nu aligevel ejger Pennen, er
det fort at velop imellem gode Venner ingen
misforstaaelse maa vere; har man ikke
forstaaet hin anden, maa de Tales ind
klarhed.

Dens Brev synes at tyde paa, at De ikke
gaude har forstaaet mig; ja jeg laas hos
Dem ejger velop de Bestyrelser, som
jeg vilde vaege mig ind, endog paa sin
Steds i en forstaaet Form.

Thi man defor har Sagen op ejger, og De
maa helge mig, om jeg skuld blii noget
indtøget. -

Der synes saa meget ned over mig i denne
Tid - for gaude noget har saaledes Binde
dell - og formodentlig anden har ham - aab
net en Campaigne indt mig for min

Onsdagshed ; Kunstforeningen , hvor jeg dog
ellers holdt , at jeg havde været forholdsvis
sikker ; o. s. v. - Men det ligger aff-
værgende mig ; men jeg vil absolut ikke
ligesom det Bar paaordelig Venner , jeg har,
staa som den gamle borte , ungdoms-
kjendelse Møde eller som den underfuld-
sig Mand med den dobbelte Bånd .

Og O. vil nu den gang ikke misforstaa
mig ; der skal ikke læses noget imellem
Linjene ; og paa dem staa der endelig
intet , som skal saare eller brende en god
Ven , intet der er sagt i Bitterhed ; selv om
Jorden efter at belyse Sagen fuldstændig , skulde
bringe mig til at træffe et stort Udbytte .

Selv Sagens Ophav der i disse Dage saa
berømt Dame interessere mig nu slet ikke ,
men det er de almindelige Dommene , de
i Andetning af hende & kommer til at
fælde over mig og mine Kammerater , som
jeg maa opholde mig ved .

Der er nu først dette med min Fortættelse
over, at Hr. Green kom med paa den fri
Udstilling ifjer. De gjentagne Bestyrelserne
i Dens Brev; siges jeg mente at han
forlangt mig den; thi jeg gæder intet til
den. — Man skulde dog mene, at jeg selv
maatte vide lidt derom.

Herunder er Historien opslæet. ?

Da jeg opholdt mig i Tiden ifjer i den
sædvanlige den fri Udstilling, Bestyrelsen — imod
Selskabet — mig ikke om, hvad de foreslå
for Beslutning, sendte ikke om Forslaget
om Gæsternes Optagelse. I min siviliserte
Tid, tænkte jeg dog ikke paa at gøre Vind
herover.

Saa handlede det imidlertid, at Bestyrelsen til-
lot sig uden at indse med Samfundet
hvo Wærd og Magt som den sigte og Etha-
grafi af mig til Bortkastning. Da jeg
at anden Vej fik dette at vide, protesterede
jeg flen Gang uden Resultat herimod, da
Bortkastningen af dette Arbejde af flen Grün-
de var mig meget imod; — man lod mig
bestemt vide, at man ikke kunde tage

meget Hensyn til min Protest og lod saa
om i Kjøbs Forleggen levere en Række u-
brugelige og essenser Blade, som jeg forlangt
hadt forbud ham at bringe i Hantlen.
Med disse Ting og mit Naar reklamerede
man saa i Avisene uden, at jeg kunde
forhindres det.

Herover blev jeg uenigelig højlig forbudt. —
Her har de Forbudene, som er frik endte.

Da jeg nu afventede den Vilage over dette Forhold
til Bestyrelsen, tog jeg Anledning til med
det samme at paatale den ovennævnte
Forsømmelse. Men Klagen sejede sig selv
følgelig om Bestyrelsens Forhold til mig
og ikke om selv dette Faktum, at H. Green
var udstillet paa den frie Leth., hvilket
kun jo meget vel kunde være blevet, selv
om jeg havde stemt imod hende; om jeg
nådt ham gjort det. — de forøvrigt ingen,
som kan vide noget om.

At De finder det ganske naturligt, at Dr. Green
ansaa Grunden til min planmæssige "føl-
gelser" af hende at være mit Had til Stott-
Møller indre mig skønlige. - At hende en
enig Dame forder hende har været saa ubel-
dig at falde i Kløerne paa Stott-Møller!
- Hende maatte da ikke min Følelse
blive ligegyldig for de af mine Venner, der endnu
er gode Venner med hende Familie?

Men hvad der dog har indre mig mest
i Dens Brev, er dens Udtryk om
min famøse Lovensbring og alle de Stot-
tinger, der i den Anledning kommer til.
Har De virkelig Ret paa dette Punkt,
kan jeg ikke se andet end, at jeg i mit
sidste Brev til Dem har gjort mig
skyldig i en ligesom maskeret Løgn.
Og naar De hører min Lovensbring
er endring, i følge hvilken der end stemmer
paa Billedet selv, at det er bedste, der
er en saadan Belegning, hvor De nu end

her der for, mildest fald en Perside.

Jeg tror imidlertid ingenting, at De har
gjort Dem Skyldig heri - dette vilde De
aldrig gøre.; men De maa simpelt hen
jætte Guds vil den Sag, hvormed De tales.

De skal is præsentere for Dem de to gam-
le Lovparagrafer, som blev indførte for 2-3
Aar siden

6.

Forslag om Optagelse af Medlemmer og om Indbydelse af Gæster fremsættes paa en Generalforsamling. Enhver Aktionær og ethvert Medlem kan stille saadant Forslag. Det staar enhver Forslagsstiller frit for kort at motivere sit Forslag. Iøvrigt finder ingen Forhandling Sted om de stillede Forslag.

Senest 5 Dage efter den Generalforsamling, hvorpaa Forslaget er fremsat, udsender Bestyrelsen dateret skriftlig Meddelelse om de Foreslaaedes Navne til samtlige Aktionærer og Medlemmer.

Afstemning sker ved Indsendelse til Bestyrelsen af underskrevne Stemmesedler senest 14 Dage efter Kandidatlistens Datum.

Bestyrelsen tilstiller Aktionærer og Medlemmer skriftlig Meddelelse om Afstemningens Udfald. Stemmesedlerne opbevares den følgende Generalforsamling over.

7.

Kunstnere, der ønske at deltage i »Den frie Udstilling« som Gæster, kunne, ogsaa uden at være bragte i Forslag paa en Generalforsamling, gennem et Medlem indsende deres Arbejder til Bestyrelsen, som drager Omsorg for, at der gives Medlemmerne Lejlighed til at tage dem i Øjesyn. Om Kandidaternes Navne samt om Tid og Sted for Udstillingen og de indsendte Arbejder gives der Medlemmerne skriftlig Meddelelse.

Afstemning foregaar ved Nedlæggelse af underskreven Stemmeseddel i en i Udstillingslokalet anbragt lukket Urne.

[Da der i § 7 ikke findes nogen Bestemmelse om Tidsfrist, kunde disse Afstemninger foregaar saa hurtigt, at der ikke lemedes Tid til at sende udvalgte kendte Medlemmer saa behøved Meddelelse, at de kunde komme til at deltage i Afstemningen.]

Og saaledes lyde min Endring: [som endnu ikke
er trykt, men som gjengives her i Eric Hens
nichsens Aftegn af Forhandlingsprotokollen]

Reedning, vedtaget paa den ordinære Generalforsamling
5 Deel 1899.

37. Bortfæder

Til 36 søjes: " Forslaget de foreslaaede Kunstnere maa
ikke al over almindeligt bekræfte, naar Propaganda for
" Længe, at Vestergaards dragt Guesong for, at der gives med
" Almindelig Lejlighed til at de foreslaaede Kunstnere der
" bejder i andre Afstemninger."

Om denne Endring, der i ingen Hensende be-
sværges, de unge Optagelse paa den fri
Udstilling, hvilket jo blandt andet beviser af,
at den fri Udstilling lever i sin fjerde Tårn
paa den i Trett-Møllerske Oratorieballe af Løse
(Julefærd og Uner i Velgærd.) - en
Endring, som er indført med Enstemmighed
paa mit Forslag, for at indgaar Tilføjelse

Menninger og gode Kunstner, der underkastet
 sig en Censur. - Harer man ikke Lejlighed
 for at ~~med personligt~~ ^{at tage de foreslaaede Arbejde} i den fine Udstilling
 i ^{Prægen} ~~Prægen~~, hvor man har Bestyrelsen, at man
 stemte ja eller nej, ^{efter} ~~hvor~~ ^{om} man gjættede de
 indstillede Arbejder, eller den pædagogiske Kunst-
 ners hele Produktion; eller om man ikke gjættede
 den, enten afholdt man sig fra at stemme
 eller man, om Aftænkningen var af Vigtighed,
 overtog en anden af de fine Udstillere, hvis Dom
 skulde at fælde sammen med en egen
 Dom ~~en~~ at belyse en Interesse, eller
 man stemte simpelt hen ja med den
 Motivering, at, naar den eller den Kunstner
 foreslås, og anbefales af Optagelsen de nævnte
 Arbejder, vilde man gjerne give den sin
 Stemme, ganske saaledes som man i det
 Angdelige Liv saa ofte naar Stemmer paa
 en Kandidats paa en Meningsfulds An-
 befaling. -

Men De synes at gaa ind for, at den
 fine Udstilling bestemmes kun i hen-
 syn til alle de unge Kunstner, der nærmest

sig den, medens og Sandheden er, at vi alle
Og har stræbt at gøre den ind i os.

Saaledes som Stolt-Mølle, havde affattet sin
Paragraf havde det, at p. E. Elver og Zahnsman
indsendt Billedet til Bestemmelser, som vel-
kommendes godt Vener, der meget godt gjaldt
de nævnte Billeder, ikke kom til at stemme
over, fordi de ~~ikke~~ (Veneren) tilfældig
vis sad over i Fyren eller Smalands; og
paa den anden Side var det ikke indelukket
at et energisk Mestum kunde strim om
hvor efter Stenmæssige, som kunde kastes
i Veneren og anden mængde, hvilket ifølge Para-
grafen ikke var forbudt.

Ofte er det kendt at saa for Menneske har ind-
funder sig personligt, at ingen Aftening har
kunnet finde Sted og mangler paa Stenmæs-

Det kunde have et en ganske ubelyst (H. Kjes)
Kunstner er ganske iøjeblikkelig paa den anden Side,
medens p. E. en belyst Kunstner som Dorph
er falden iøjeblikkelig, stjålet har har faaet

han en mere for eller imod de foreslaaede,
kommer til at dirigere et Valg.

Men min Frindschning - en Frindschning som
er selvsigelig er bestemt til at han - er den
at alle stemmeberettigede opfylder deres Pligt
per en sammentyktet fælles maade - og ~~saa~~
saarfra de stemmer skaffer sig et visteligt
Kjendskab til det, de stemmer om, hvilket selv
føljelig best faaet ved Selvsyn.

Men Den Brev viser mig, hvorledes den
Stolt-Møllerske Gist, Sjælelens ind Aar for Aar,
er i Stand til at angribe alle stunde selskabelige
og Elgskendende Mennesker. - Der er naturlig-
ligt nok noget mærkeligt her, og vilde ~~det~~
~~ikke~~ selv, naar der er Aar ind og Aar ind for
hvor en Paastand, som ingen maade tilfældigvis
dem til at modsig, til at de dog maatte
være noget i den. -

I en halv Snes Aar har der været hørt disse
Bemærkninger, som jo give en Gjenlyd i Den
Udvalgte om midt alle Forslag til § 6.
Familien Stolt-Møller, der jo ellers plejer at

nægte sig noget; der heller ikke nægtet sig mit
 Sted til Ungdommen, der bedagede imidlertid
 Kunstens Sted til det nye, det kommende,
 som altid for min Klamme Haand at føle.

Sandheden er dog nok den, Egen Ven, — herhæder
 jeg har Selvfølelsen nok til at indrømme, — at her
 ringe og ubetydelig en Kunstner jeg end alle Da-
 ge har været, og der vil næppe nogen af mine
 Samtidige, der men har søgt Ungdommen og
 lige til de yngre, ingen der har elsket den, men
 end jeg ligefra den — og jeg i Foråret 1883
 gik omkring i Academiets Klasser og søgte at
 høre de 10 aar yngre Kammerater til Tran-
 færd og Selvstændighed, og den ene Visdomsbed,
 som jeg er stolt af, og at jeg siden den Tid har
 været i Stand til at benytte mig af den, og
 de Forelæsnings jeg har været benyttet til, der
 var af min Studerende, Foreninges eller Udvalgte
 Lige.

Der er der heller ikke kommet en ung Datter
 for den fri Uddannelse, som jeg ikke har stænd for,
 og saa godt som ingen, der ikke er helt kom-

men hi paa mit Initiativ.

Naar i en Gang er gaaet til de Botijs, hvor
der jo er en Del van Ugeden, og De har
altsaa min Kinstuescorrespondance, vil De
naturaal kiemne se, hvilket Arbejd i har
opet paa den Ugeden, baade den vi har
knyttet til en Udskeeling og den, der ikke har
lykkedes at knytte til den. —

Men i har engang stemt imod en høj, blond,
fjænge Dame, desuden alle disse faar.

Slutelig angiver De selv den frie Udskeeling
som Institution; De finder den men aka-
demisk end selv Akademisk, boves og bureau-
kratisk som den likes, og den varme Sympa-
thi, som De engang nævnte for den er som
fortrængt.

I har alles og alles spørgt mig selv, hvorfor
den rommer, den Kjærlighed, næsten Fjendtlighed,
for den fri Udskeeling gamle og eneste Ven;
Men inden at se optimistisk er det min An-
erkendning, at jeg naar en af de første saa

oplysningsarbejds Udstilling, end fra Kreis og Haupt
med Siden af en af vore senere Udstillinger, vil
den sidste være Prisen - ja i det hele, det indbyrdes -
get.

De nævner som en Grund selv vort Selskabs
Ordning med de forskellige Slags Deltagere.

Ja hvad denn den fri Udstilling, Inddeling i
Klasser angaar, da har jeg alle Dage været
en Modstander heraf; men som De vil
erindre blev Princippet indført samme Dag,
den fri Udstilling blev endelig bragt i Stand,
altsaa den Gang De, som De skriver,
stod Fadder til den.

Om De er inde i den fri Udstilling, vil
Bivelses historie, erindre De maaske ogsaa,
hvorfor Princippet blev indført. - Slott-Müllers
onskede Fri Krøgers som Deltager; hendes kunst-
neriske Bøger var dog - trods alt - for lille,
og saa blev hun med sin berømte eneste Blyant-
tegning omgivet ind med sin Maud, som
maatte skændes for enhver Pris, og Prisen var
hans og Jul. Paulsens Læstilling.

Da Fri Krøgers trak sig definitivt tilbage fra
sin kunstneriske Virksomhed, havde, som falder

Venner" med det samme tabt enhver Interesse
for de to udmærkede Kunstnere.

Jeg fandt det dog nu, efter at vi havde taget imod
de to Kunstners ganske uegenlyst Hjælp,
for oprørende at spæke dem ud paa et Tid-
punkt, da de maatte endnu leve. —

Jeg har derfor ogsaa regelmæssig Stømt paa
disse to Kunstnere hvert Aar, ligesom forresten
paa alle andre Kunstnere, som jeg engang har
~~indført~~ vent med det at indbyde. — Om
Begrædelse, i den Anledning har vist Gjen-
stand for fra ovennævnte Personers Side, findes
der.

Naar Princippet senere er bleven indvirket er det
heller ikke efter mit Ønske; bestemt.

Jeg erindres saaledes engang min Opposition imod
Stott-Møller -, nemlig imod Stott-Møller —
ved en Generalforsamling, hvor jeg brugte følgende
Udtalelser:

"De (Stott-Møller) vil jo indføre et helt Manda-
rinsystem med alle dets Slags Knapper, tilsiidst
mangler vi kun den gule Ridejærte for de
allerfineste af os."

Men maae nu Systemet engang i indføi, vil
 jeg ikke fralægge mig min Del af det fælle
 Ansvar, og skjøn det uetop ikke bursd van
~~uaf~~ mig de forsvarede Systemet, saa man
 vil dog betynde, at jeg ikke finder dette saa for
 fordeligt, at udenforstaaende af den Grund er
 nødt til at afholde sig fra enhver Tilsæt
 ning til o.

En ung Kiemster eller Kiemsterinde, som bliver
 indbrudt har fulkommen Censurfrihed, han indstiller
 hos os, hvad han eller hun har lyst til, og de
 toge ind Ophængning o. s. v. samme Hensyn til
 Vedkommende som til alle andre indstiller.

Han en ung Kiemster engang indstillet hos os, vil
 han ogsaa ~~Ende~~ give Begyng paa i betynde
 at kunne indstille hos os, hvad han ønsker; - jeg
 ved i hvert Fald kun et beklægt Tuxedo
 hos en tidligere indbrudt Kiemster, som ønsket
 at komme med et senere Aar, ikke for Lej
 lyket til at komme med; men denne tegt
 er sinen redresset overfor vedkommende Kiemst
 ner. -

Men selv om man nu vilde give disse Gæster
 samme Rettigheder som Pastoraerne, og dette
 praktisk ugjort. For i sin Tid, da de paa en

Disse Ungdommen nu ikke vil komme til os, saa
 er det min Mening, at det er fordi Ungdommen
 er en anden nu end for 10 Aar siden.

For 10-20 Aar siden havde Ungdommen — paa
 alle Omraader — en Kamp at bestaa for at naa
 frem. — Kampen er ferdig og om ikke endt,
 saa har dog vor Generation ~~en~~ ofarelsk sejr.
 Vor Sejr har vel ikke faaet sin formelle Af-
 slutning, men det er dog vore Ideer, der er
 borte igjennem. — Jeg ved ikke, om den Ung-
 dom, som skal indvi det nye Aarsindssord,
 har nogle Ideer, og om den agter at kjempe
 for disse, men hidtil synes det, som om den
 vil nedsige med de Trængler, som Torgengraa
 har vundet, og plukke dem, hvor Høsten
 er blevenermet. —

For en halv Sæst Aar siden havde en For-
 fatter selv en gang været nok saa talentfuld ved
 vanskuligt vel at komme af med sine Pro-
 dukter; nu lobe alle Forlagere og Tidsskrifts-
 redaktører lige frem om ved Døren, især
 de sidste, og tigge Artikler.

Tror De p. Ex. at vor fineste Tidsskrift

for 10 Aar siden havde aabnet sine Spalter
for „en dansk Stil“, som den en Seledning for
kort Tid siden præsenterede os, og som stædt
forstille en Anmeldelse af en anset og iøvrigt
det Forfatteres flersaaige Arbejde? —

For 10-20 Aar siden havde en ung Kvinde,
som havde meget nyt paa Hjerte overordentlig
vandskyt ved at faa et Arbejde frem paa
en anstændig Udstilling. — Men nu! —
Se De ick, hvorledes Bestyrelserne for
alle Byens Kunstudstillinger staaer paa Vægg
efter den yngste Maler. — Blot kan de vil
komme, Færdigheden skal ick iisellive. —
Hvad kan kun at vælge. —

Ag kan vælge — som det synes ick næst be-
gejstret — men ganske boldblodigt; og kan
lunder formodentlig i de fleste Tilfælde der,
hvor Forskellen er stors og Risikoen mindst.

— Der bliver ick mere til Kamp; thi Fjenden
der har simpelthen nedlagt Vaabnene og sø-
ge nu blot at redde Skindet ved at svæge
ved alle Modstandernes Fæner og Standbær;

der er ingen høj Bølgegang mere; den unge
Mand kan ligge ganske roligt og gysse i sin lille
Baad og anstille sine bløge Betyngelser, som vil
føre ham i den sikre Havn. —

Ja, sandt nok tænker vi is; men maaske ta-
ger is ganske fejl. I hvert Fald modsiges
min unge norske Ven Erichsen mig stadig,
naar is paa Gammelmandens Elags over
Ungdommen. Han arbejder paa Akter sam-
men med disse unge og yngste Malere, dem,
der nu iaa første Gang præsenteres deres Ta-
lent paa Charlottenborg, og dem, der maaske til
næste Aar vil gjøre det; han staaer i Venskabs-
Forhold til dem, og han siger som sagt, at is
tager ganske fejl.

Disse unge Malere har ogsaa deres Sym-
patier og Idealer i den lille Træbygning ved
Ovstangsgaarden og ønskes at komme derind.
— „Men hvorfor kommer de da ikke“, spørger is.
„Hed De, hvad is virkelig forledes Aften i
et Fjelds af unge Malere“, svarer han; „Kendte
den fri Udstilling blot blev fri for Fruen-
himrene og Stott-Møller, saa kom vi alle sam-
men.“ — „Ja“, lød det lidt senere, blot der

paa den frie Udstilling var en modig Mand,
der kunde besørge det fornødne i den Retning.

— Saaledes lod vistnok Osene; men glem nu
ikke, at det er min Ænge Ven Enckens, som
har bragt mig dem, friske fra de Ænge Lægt
og de er ikke mine; og ig gjør dem hel-
le ikke til mine... De viser mig blot, hvor
Sejebum dog kan være ironisk.

Men nu maa ig ikke trætte Dem mere; dette
Brev er ogsaa bleven altfor langt. — Men De kan
vel forstaa, hvor ondt det maa gøre mig at læ-
se i Dens Brev om den Animositet, De nu næ-
rer for et Foredrag, som ig jo af egen Erfaring vet,
De omfatter med en saa stor Sympathi, da det førte.
— De var jo dengang en vistnok Fadder, der gjorde
alt, hvad en Fadder er i Stand til at gjøre for et Gæt-
karn og gjorde det med den største Glæde. — De vil
derfor ogsaa forstaa, at ig ikke vil sky nogen Umæge
for en nutidig omstændighed Dem.

Men trostet nu fra denne Sag, maa vi to dog Em-
ne til en Forslaaelse, og endnu minnede Ordet fore-
bygge, at det kommer ogsaa den mindste Kærne paa Traa-
den imellem os, har ig ikke skrevet forglemt. — Men
ig haaber nu, at min Hensigt er naaet, og ig beder
Dem om at modtage Forbønningen om, at ig er ganske
overbevist om Dens Trofasthed Vender for mig, og at min
Fælelse er gjenstridig. Med de valgte Hilsener. Dens
høje Ven Johan Rønne.